

Satversmes tiesa izbeidz tiesvedību administratīvi teritoriālās reformas lietās

Satversmes tiesa ir pieņēmusi lēmumus par tiesvedības izbeigšanu trijās no četrām tiesvedībā esošajām lietām, kas attiecas uz administratīvi teritoriālo reformu (lieta Nr. 2008 08 0306, lieta Nr. 2008 25 03 un lieta Nr. 2008 44 03).

Satversmes tiesā tika saņemts Ministru kabineta lūgums par tiesvedības lūgumu lietās. Taču vairākus pieteikumus iesniegušās pašvaldības un to iedzīvotāji lūguši lietas neizbeigt, lūgumu pamatojot ar to, ka, lai arī Saeima pagājušā gada decembrī ir pieņēmusi Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumu (turpmāk – ATAVL), tomēr spēku zaudējušo apstrīdēto MK noteikumu būtība neesot mainījies, bet gan mainījies ir tikai šo normu „statuss tiesību hierarhijā”.

Tiesa norādīja, ka pašvaldības un to iedzīvotāji pēc būtības savos lūgumos apšaubā ATAVL normu satversmību, taču par šā likuma atbilstību augstāka juridiskā spēka tiesību norma lieta nav ierosināta. Tādēļ tiesa atzina, ka tiesvedības turpināšana nozīmētu to, ka Satversmes tiesai jāizvērtē cita – neapstrīdētā – tiesību akta normas, bet šāda izvērtēšana būtu Satversmes tiesas likuma pārkāpums. Obligāts lietas izskatīšanas priekšnoteikums ir tiesas pienākums uzklaut institūciju, kuras izdotā norma tiek apstrīdēta, taču pēc konkrētas lietas nodošanas izskatīšanai likums liedz Satversmes tiesai par institūciju, kuras izdotā norma tiek apstrīdēta, atzīt kādu institūciju. Arī gadījumā, ja Satversmes tiesa secinātu, ka pašvaldību un to iedzīvotāju pieteikumi ir pamatoti un Ministru kabinets apstrīdēto aktu izdevis, neievērojot Satversmi, jautājumus, kas saistīti ar attiecīgo pagastu, novadu un pilsētu administratīvi teritoriālo statusu, turpinātu regulēt ATAVL. Iespējamie trūkumi apstrīdētā akta - Ministru kabineta noteikumu - izdošanā paši par sevi nevar ietekmēt attiecīgajā Satversmes tiesas lietā neapstrīdētā, citas institūcijas un citā kārtībā izdota akta - likuma - konstitucionalitāti un spēkā esamību.

Satversmes tiesa atzina, ka administratīvi teritoriālā reforma atzīstama par svarīgu un nozīmīgu valsts un sabiedrības dzīves jautājumu, kas bija jāizlemj likumdevējam, proti, Saeimai. Latvijas Republikas administratīvi teritoriālā iedalījuma noteikšana ir fundamentāls jautājums, kas būtiski ietekmēs Latvijas valsts pārvaldes kvalitāti un

iedzīvotāju vajadzību apmierināšanu, kā arī ieviesīs nozīmīgus pārkārtojumus valsts pārvaldes organizācijā un sabiedrības dzīvē.

Satversmes tiesa norādīja, ka tās kompetencē nav vērtēt reformas politisko lietderību, proti, tiesa konkrētu lietu ir tiesīga izvērtēt tikai tiktāl, ciktāl uz to iespējams attiecināt juridiskos argumentos, tos atdalot no tiesībpolitiskiem argumentiem. Eiropas vietējo pašvaldību hartā iekļautais subsidiaritātes princips, kura mērķis ir tuvināt lēmumu pieņemšanu iedzīvotājiem, ir primāri politisks princips. Tā kā reforma tieši neietekmē pašvaldību funkcijas, tad šīs lietas ietvaros tiesai nav pamata vērtēt atbilstību subsidiaritātes principam. Pie tam funkciju sadale starp valsti un pašvaldībām var mainīties atkarībā no valsts pārvaldes uzdevumiem, politiskām prioritātēm, pārvaldības zinātnes atziņām. Līdz ar to funkciju noteikšana un to pārdale par labu vietējām pašvaldībām pamatā ir politisks jautājums, kurā dominē politiskās lietderības apsvērumi.

Satversmes tiesas lēmumi ir galīgi un nepārsūdzami. Tie tiks publicēti laikrakstā „Latvijas Vēstnesis” un būs pieejami arī Satversmes tiesas mājas lapā.

Relīze sagatavota ar mērķi veicināt izpratni par Satversmes tiesā izskatāmajām lietām. Tā nav uzskatāma par nolēmuma daļu un nav saistoša Satversmes tiesai. Spriedumi, lēmumi un cita informācija par Satversmes tiesu atrodama tiesas mājas lapā www.satv.tiesa.gov.lv.

Satversmes tiesa
tiesa@satv.tiesa.gov.lv
67210274